

שואה ולהט"ב – פעולה לקבוצות צעירות

**אנא הודיעו לקבוצה כשבוע מראש כי אתן מתכננות להעביר פעולה בנושא שואה ולהט"ב וכי יתכן שחלק מהתכנים יהיו קצת קשים.

רקע:

נושא השואה בישראל הינו נושא שנלמד רבות מהזווית היהודית אך כמעט שאינו נלמד מזווית שונות רלוונטיות לא פחות. לדוגמא: השפעות השואה על יהודים במדינות צפון אפריקה, השפעות השואה על קומוניסטים, מתנגדי המשטר הנאצי, בני רומא (צוענים) וכמובן אנשים להט"בים. בפעולה זו, נרצה להאיר את הנושא של להט"בים בשואה דרך סיפורים של כמה דמויות נבחרות, שאנו מכירות היום ויודעות את סיפוריהן.

מטרות:

- 1) החניכה תכיר סיפורים של דמויות נבחרות שחיו לפני ובזמן המשטר הנאצי באירופה.
- 2) החניכה תכיר את הרצף ההיסטורי סביב להט"בים בשואה וסעיף 175
- 3) החניכה תדע יותר על הקשר בין זהויות להט"ביות והשואה

מהלך:

א) סיפורים של דמויות נבחרות

1) **נשאל:** איזה סיפורים אישיים אתן מכירות מתקופת השואה?
נתן לכמה חניכות להציג סיפורים שהן מכירות מבית הספר או מהמשפחה (לדוגמא: אנה פרנק, סיפורים מהמשפחה או ששמעו בבית הספר). נגביל כל סיפור ל3 דקות.

2) **נשאל:** האם אתן מכירות סיפורים אישיים של דמויות להט"ביות מתקופת השואה?
האם אנו שומעות על זה בבית הספר? האם קראנו על כך בספרים? למה אנחנו פחות מכירות סיפורים כאלו?

(אומנם ספרי ההיסטוריה מזכירים את רציחתם של הומוסקסואלים בשואה לכדי שורה בספר, אך בדרי"כ לא נשמע על סיפורים של ניצולים להט"בים או על רדיפות של להט"בים בזמן השואה).

3) **נפזר** על הרצפה סיפורים שונים של כמה דמויות נבחרות (נספח 1) וניתן לקבוצה להסתובב סביבם, לקרוא קצת, ולבחור סיפור אחד שמסקרן אותן (כך שסביב כל סיפור יושבות כמה חניכות).

4) נשאל:

- מדוע הסיפור הזה מסקרן אותך?
- מה בסיפור הזה משך את תשומת לבך או ריגש אותך במיוחד?
- נסו לדמיין איך הדמויות האלו היו ממשיכות את חייהן אלמלא השואה?

ב) הלך הרוח של התעמולה הנאצית וסעיף 175

המפלגה הנאצית עלתה לשלטון על רקע המשבר בגרמניה שלאחר מלחמת העולם הראשונה (כלכלי, תרבותי, וצבאי). היטלר הבטיח שיוכל לשקם את כבודו ורוחו של העם הגרמני, וטען שבני העם הגרמני (הארי) נעלים על פני גזעים אחרים (התבסס על תורת הגזע). התעמולה הנאצית האדירה את חוסנו וחוזקו של העם הגרמני, והיללה את הגוף הארי (החסון, הבלונדיני, המתורבת) ועודדה ילודה מוגברת של תינוקות ארים. כל שאר האוכלוסיות (הלא-אריות) דוכאו באכזריות מתוך מחשבה כי יש לקטוע את המשכיות הגזע שלהם. גם אנשים ממוצא ארי שנחשבו ל"פגומים" (נכים, חולי נפש, הומוסקסואלים, פושעים) עברו לעיתים עיקור, נכלאו ואף נרצחו. סעיף 175 לחוק העונשין הגרמני טען כי יש להעניש גברים המקיימים יחסי מין בין גברים במאסר. גברים אלו נחשבו לסוטים, ופושעים מכיוון שהם מסכנים את חוזקו וחוסנו של העם הגרמני. סביב 15,000 גברים הומוסקסואלים נכלאו במחנות עבודה ומאסר. כשליש מהם נרצחו במחנות אלה.

1) המדריכה תצייר קו או תמתח חבל לדמות ציר זמן היסטורי ויפזרו את הכרטיסיות השונות.

למדריכה: נבקש מהחניכות למיין את הכרטיסיות על פי סדר כרונולוגי (ללא פירוט השנים)

מעל ציר הזמן נסדר כרטיסיות שמתארות דברים חיוביים

מתחת לציר הזמן נסדר כרטיסיות שמתארות דברים שליליים

הכרטיסיות (נספח 2) (למדריכה - התאריכים ההיסטוריים הנכונים כתובים לך בסוגריים):

- ברלין נחשבת לבירת הלהט"בית של אירופה (1925)
- החמרת האכיפה של סעיף 175 תחת המפלגה הנאצית (1933)
- ארנסט רוהם הופך להומוסקסואל המוצהר הבכיר ביותר במפלגה הנאצית (1930)
- ליל הסכינים הארוכות, ארנסט רוהם נרצח (30.6.1934)

- מחקר ענף בנושאי מיניות ומגדר במכון למדעי המין (1919)
- שריפת הספרים של המכון למדעי המין (10.5.1933)
- אל-דוראדו בשיאו (1928)
- סגירת האל דוראדו (1934)
- הקמת הועדה ההומניטארית (1897)
- חיסול הועדה ההומניטארית (1933)

סביר שהחניכות לא יצליחו בדיוק לסדר את ציר הזמן..... נעזור להן ונכתוב כעת את השנים על כל כרטיסיה.

2) נשאל:

- מה חידש לנו ציר הזמן?
- היכן ניתן למקם את הסיפורים האישיים על ציר הזמן?
- מה קרה אחרי שציר הזמן מסתיים?
- מה היה הלך הרוח בגרמניה לפני 1933?
- איך לדעתכן האנשים התמודדו עם השינויים החברתיים שהתרחשו בזמן המשטר הנאצי?

3) נסכם:

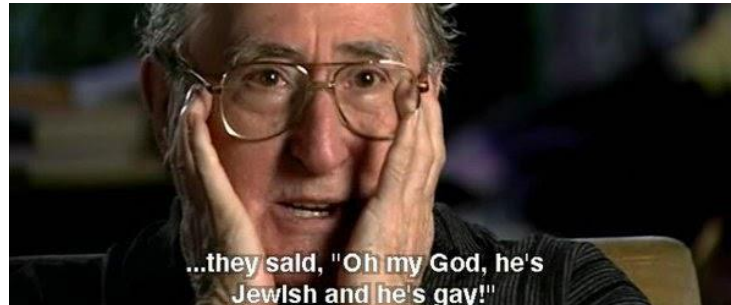
אנחנו כמעט ולא מכירים סיפורים של אנשים להט"בים מזמן השואה. גורלם כמעט שאינו היה נוכח עד כמעט לפני 20 שנה.

ניתן ללמוד מסיפוריהם כי אנשים להט"בים אמנם חיו מתחת לרדאר של החברה הארופאית המוסרנית, אך חייהם בבירות האירופאיות (ברלין בפרט) היו שוקקים, מלאים ויפים.

ישנם סיפורים רבים על אהבות, תשוקות, תרבות, חיי לילה, מחקר מדעי ורוח של חופש מגדרי ומיני. סיפורים אלו נגדעו על ידי השלטון הנאצי, הידע הרחב שנאסף אודות להט"בים במכון לחקר המיניות ע"ש מגנוס הירשפלד נשרפו, כאילו ההיסטוריה הלהט"בית בתקופה זו נמחקה כליל.

העמקה בסיפורים אלו יכולה ליצור עבורנו רצף היסטורי של זהויות מגדריות ומיניות שנחשבו ללא-נורמטיביות, ובכך נוכל ללמוד את עצמנו ולהבין את סיפור חיינו בהקשר היסטורי רחב.

גד בק

גד בק נולד ב-1923 בברלין בירת גרמניה, באזור שבו התגוררו בעיקר מהגרים יהודים, בן לאב יהודי מאוסטריה ואם נוצרייה שהתגיירה, ולו אחות תאומה, מרגוט (מרים). כשהיה בן חמש עברה המשפחה לשכונת וייסנצה שבצפון-מזרח העיר, ושם גדל בק ולמד בבית ספר עממי וסבל מגילויי אנטישמיות מצד חבריו לספסל הלימודים. בשנת 1934, לאחר עליית הנאצים לשלטון, החל ללמוד בבית ספר יהודי, אך נאלץ לעזוב את הלימודים ולעבוד בחנות. בהיותו "בן-תערובת" (מישלינג) כהגדרת חוקי הגזע, בק נעצר והושם במחנה רזנשטראסה שבמרכז העיר, אולם שוחרר תוך זמן קצר ביחד עם יתר העצורים היהודים בעקבות מחאת רזנשטראסה, והוא נשאר בברלין. בתוך כך יכול היה להציל את אהובו מנפרד לוין (Manfred Lewin), בן זוגו הראשון, ממחנה המעבר שאליו גורש, לאחר שדרש אותו לעבודות בניין; אולם לוין סירב לנטוש את משפחתו. כפי שגילה בק לאחר המלחמה, [1] מנפרד נספה באושוויץ עם שאר בני משפחתו. ב-1995 פרסם את זיכרונותיו האוטוביוגרפיים של הומוסקסואל-יהודי ברלינאי מ-1923 ועד 1945, "ויילך גד אל דוד" (Und Gad ging zu David). הספר זכה לתהודה רבה, ובשנת 1999 הופיע בתרגום לאנגלית. אמיתות הפרטים שנויה במחלוקת. לדעת יוצר הסרט התיעודי על חייו של בק, "חירות המספר", הסיפור עוזב לא פעם את מחוזות האמת ההיסטורית לטובת האפקט שביקש בק להשיג.

בק היה בין הגברים שנאסרו בגרמניה הנאצית על רקע הומוסקסואליות, ומופיע בסרט התיעודי עטור הפרסים "סעיף 175".

מאגנוס הירשפלד

מאגנוס הירשפלד (בגרמנית: Magnus Hirschfeld; 14 במאי 1868, קולברג, פרוסיה – 14 במאי 1935, ניס, צרפת) היה רופא וסקסולוג יהודי-גרמני. ממקימי המכון לחקר המיניות ואחד מחלוצי התנועה למען זכויות להט"ב.

הירשפלד קרא להנהגת אמצעי מניעה והתבטא נגד רדיפת ההומוסקסואלים והלסביות בידי רשויות החוק תחת סעיף 175. הירשפלד, שהיה הומוסקסואל בעצמו, רצה להוכיח כי הומוסקסואליות היא תכונה מולדת וכך להביא ללגליזציה שלה. במסגרת המאמצים הפוליטיים אף השתתף בסרט קצר בשם "שונה מהאחרים" (1923), ששימש להסברה. המכון לחקר המיניות שהקים היווה מוקד עלייה לרגל לאנשים בבעלי שונות מגדרית ומינית ששאפו לחיות בחברת אנשים כמותם. הירשפלד האמין כי הומוסקסואלים וטרנסקסואלים שייכים ל"מין שלישי", הנמצא בין זכר לנקבה, בהתבסס על מחקריהם של חוקרים כקראפט-אבינג, אולריכס ואחרים. הירשפלד אף היה מעורב בחיי הלילה של ברלין; המכון סיפק תעסוקה לרבים ממכריו, שלעיתים התקשו למצוא עבודה במקומות אחרים.

אחת מפעולותיהם הראשונות של הנאצים לאחר עלייתם לשלטון ב-6 במאי 1933 הייתה לבזוז את המכון לחקר המיניות ולשרוף את הספרייה הענקית והארכיונים שלו בשרפת הספרים המפורסמת ב"ליל הבדולח"; התמונות המוכרות של שרפת הספרים הן בחלקן הגדול תמונות של ספריית המכון העולה באש. בהזדמנות זו הם החרימו גם את רשימת שמות המטופלים והעובדים שבמכון, ובכך נחרץ גורלם של רבים למוות. למרבה מזלו, היה הירשפלד באותה עת במסע הרצאות בחו"ל, והוא לא שב עוד לגרמניה. לאחר ניסיונות שלא צלחו לפתוח מחדש את המכון בצרפת, הוא מת בניס ביום הולדתו ה-67.

קרל בר

קרל בר היה אחד הגברים הטרנסים הראשונים שעברו ניתוח לשינוי מין בקליניקה המהפכנית של "היהודי הכי מסוכן בגרמניה" (כדברי היטלר), מגנוס הירשפלד, רחוק רחוק בברלין הגאה של 1906 (והרי בר קבור קרוב קרוב, בבית העלמין של קריית שאול בצפון תל אביב); אבל בר היה גם לסבית בוצ' פמיניסטית, שחתרה לפרוץ את תקרת הזכוכית כדי ללמוד בהשכלה גבוהה ופעלה בארגונים ציונים למיגור סחר בנשים יהודיות במזרח אירופה; והרי בר בכלל נולד כאינטרסקס – עם איברי מין חיצוניים שלא התפתחו באופן המקובל, והולבשו בשמלות גם כשקולו נשבר ושפמו צמח. האוטוביוגרפיה של בר (שפורסמה תחת הכינוי N.O. Body, מתוך "אלטנוילנד" של הרצל), זכתה למהדורות רבות בגרמניה ואף הופק על פיה סרט- אך עם בריחתו מרדיפת הנאצים ב-1938 לחופי פלשתינה, היה לרואה חשבון אנונימי שחי עם שתי נשותיו ומת עלום שם בבת ים, ב-1956.

אנט אייק

אישה לסבית שגדלה כנערה צעירה בברלין טרום התקופה הנאצית. במהלך התקופה הנאצים בברלין הייתה עדה להיכחדות חיי הלילה של העיר. אייק ברחה מברלין לאזור כפרי ומשם הצליחה לברוח לשווייץ ואנגליה ובכך ניצלה חייה. כ-10 נשים לסביות נעצרו כ"א-סוציאליות" והוכרחו לענוד טלאי שחור.

" כולם הכירו את המועדונים, אחד מהם היה בצפון העיר איפה שבנות הפרולטריון יצאו. באחד הערבים ראיתי איזו בחורה שנראתה כמו מרלין דיטריך, היא כמוהן התעלמה ממני, הייתי מאוד צעירה וביישנית. כמה שנים אחר כך היא היתה זו שהצילה אותי, בגלל שהיא גרה באנגליה לפני היא שלחה לי אישור שבזכותו הצלחתי לברוח מגרמניה"

מתוך הסרט "סעיף 175".

נספח 2

ברלין נחשבת לבירת הלהט"בית של אירופה

החמרת האכיפה של סעיף 175 תחת המפלגה הנאצית

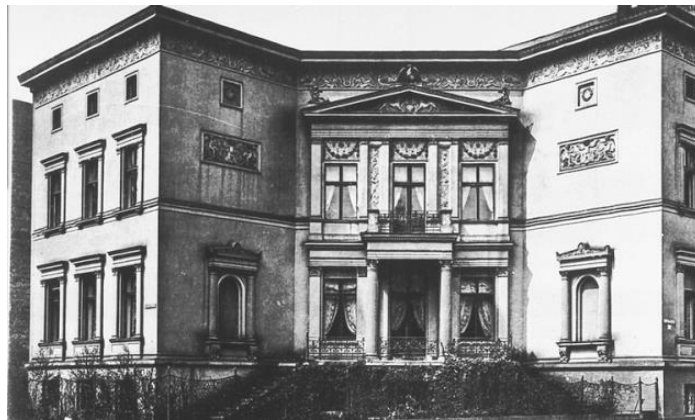
ארנסט רוהם הופך להומוסקסואל המוצהר הבכיר ביותר במפלגה הנאצית

ליל הסכינים הארוכות , ארנסט רוהם נרצח

מחקר ענף בנושאי מיניות ומגדר במכון למדעי המין

בזיזת ושריפת הספרים של המכון למדעי המין

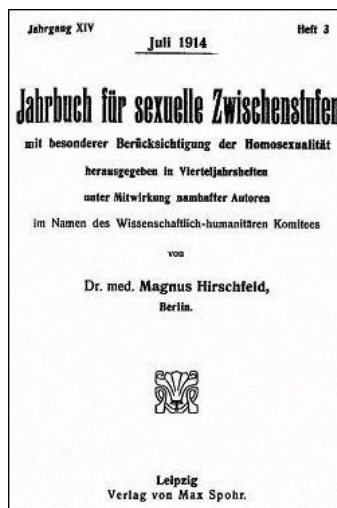
אל-דוראדו בשיאו

סגירת האל דוראדו

הקמת הועדה ההומניטארית

חיסול הועדה ההומניטארית

